Dosarul nr. 3-1055/2025

H O T Ă R Î R E
În numele Legii

02 decembrie 2025 mun. Chișinău
Judecătoria Chișinău (sediul Râșcani)
În componența:
Președintele ședinței, judecător **Gandrabur Marcel**
Grefier **Negru Elena**

examinând în ședință de judecată publică, cauza de contencios administrativ intentată de Saranciuc Victor împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale și Ministerului Muncii și Protecției Sociale cu privire la obligarea emiterii actului administrativ individual,

c o n s t a t ă:

Argumentele participanților la proces.

La data 23 aprilie 2025, Saranciuc Victor prin intermediul reprezentantului său, avocatul Croitor Alexei a înaintat **acțiune de contencios administrativ** împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale (CNAS) și Ministerului Muncii și Protecției Sociale (MMPS), solicitând:

1. Anularea actelor administrative individuale: răspunsurile Ministerului Muncii și Protecției Sociale nr. S-356/25 din 20 februarie 2025, nr. 16/1838 din 10 aprilie 2025, răspunsurile Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. S-104/25 din 12 februarie 2025, nr. 445/25 din 28 martie 2025.

2. Obligarea Ministerului Muncii și Protecției Sociale și a Casei Naționale de Asigurări Sociale să examineze cererea lui Saranciuc Victor cu emiterea actului administrativ privind indexarea pensiei de dizabilitate stabilite lui Saranciuc Victor cu 100% conform art. 13 din Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii, și efectuarea unui recalcul a pensiei din 01 aprilie 2023.

În motivarea acțiunii s-a menționat că, *la 23.01.2025 reclamantul s-a adresat cu cererea la CNAS prin care a solicitat emiterea actului administrativ privind indexarea pensiei de dizabilitate stabilite lui Saranciuc Victor cu 100% conform art. 13 din Legea nr. 156/14.10.98 privind sistemul public de pensii, și efectuarea unui recalcul a pensiei din 01.04.2023. Prin răspunsul nr. S-104/25 din 12.02.2025, i s-a refuzat, cu referirea la art. 13 alin. (1), 33 din Legea nr. 156/14.10.98 privind sistemul public de pensii, care reglementează majorarea pensiilor și nu indexarea pensiilor. Nefiind de acord cu răspunsul a depus cererea prealabilă, a*

invocat că răspunsul nr. S-104/25 din 12.02.2025 este neîntemeiat, cererea petiționarului s-a examinat eronat, cu referire la alt drept, de cât a solicitat petiționarul. Prin răspunsul nr. 445/25 din 28.03.2025 s-a respins cererea prealabilă, din motive formale, invocându-se omiterea termenului de prescripție, fapt despre care nu s-a indicat în răspunsul nr. S-104/25 din 12.02.2025. Totodată, la 23.01.2025 reclamantul s-a adresat cu cererea nr. S-356 la Ministerul Muncii și Protecției Sociale prin care a solicitat emiterea actului administrativ privind indexarea pensiei de dizabilitate stabilite lui Saranciuc Victor cu 100% conform art. 13 din Legea nr. 156/14.10.98 privind sistemul public de pensii, și efectuarea unui recalcul a pensiei din 01.04.2023. Prin răspunsul nr. S-356/25 din 20.02.2025, i s-a refuzat, cu referirea la art. 13 alin. (1), 33 din Legea nr. 156/14.10.98 privind sistemul public de pensii, care reglementează majorarea pensiilor, și nu indexarea pensiilor. Nefiind de acord cu răspunsul a depus cererea prealabilă, a invocat că răspunsul nr. S-356/25 din 20.02.2025 este neîntemeiat, cererea petiționarului s-a examinat eronat, cu referire la alt drept, de cât a solicitat petiționarul. Prin răspunsul nr. 16/1838 din 10.04.2025 s-a respins cererea prealabilă, din motive formale, invocându-se omiterea termenului de prescripție, fapt despre care nu s-a indicat în răspunsul nr. S-356/25 din 20.02.2024. Consideră actele administrative individuale indicate, emise de Ministerul Muncii și Protecției Sociale și la Casa Națională de Asigurări Sociale, în privința cererilor reclamantului privind indexarea pensiei de dizabilitate stabilite, neîntemeiate din următoarele motive: în fapt, la 23.01.2025 petiționarul s-a adresat cu cerere la Ministerul Muncii și Protecției Sociale și la Casa Națională de Asigurări Sociale prin care a solicitat emiterea actului administrativ privind indexarea pensiei de dizabilitate stabilite lui Saranciuc Victor cu 100% conform art. 13 din Legea nr. 156/14.10.98 privind sistemul public de pensii, și efectuarea unui recalcul a pensiei din 01.04.2023. Prin răspunsurile nr. S-356/25 din 20.02.2025, nr. S-104/25 din 12.02.2025, i s-a refuzat, cu referirea la art. 13 alin. (1), 33 din Legea nr. 156/14.10.98 privind sistemul public de pensii, care reglementează majorarea pensiilor, și nu indexarea pensiilor. Cererea petiționarului s-a examinat eronat, cu referire la alt drept, de cât a solicitat petiționarul. Prin răspunsurile la cererile prealabile nr. 16/1838 din 10.04.2025, nr. 445/25 din 28.03.2025 s-au indicat motive formale, omiterea termenului de prescripție, altele de cât cele invocate în răspunsurile nr. S-356/25 din 20.02.2025, nr. S-104/25 din 12.02.2025. Astfel, Saranciuc Victor este încadrat în grad de dizabilitate și beneficiază de o pensie de dizabilitate, care la 01.04.2023 a fost indexată doar cu 50%, contrar prevederilor legale, și situației existente până anul 2023. Conform art. 11 din Legea nr. 156/14.10.98 privind sistemul public de pensii, (1) Pensiile publice reprezintă toate categoriile de pensii, sub formă de drepturi bănești, ale căror stabilire și plată sînt garantate prin lege de către stat. Conform art. 2 din Legea nr. 156/14.10.98 privind sistemul public de pensii, (1) Dreptul la pensie îl are persoana care îndeplinește condițiile prevăzute de prezenta lege. (2) Dreptul la pensie este imprescriptibil. (3) Dreptul la pensie nu poate fi cedat, total sau parțial. Conform art. 13 din Legea nr. 156/14.10.98 privind sistemul public de pensii, (1) Pensiile se indexează anual la 1 aprilie. (2) Coeficientul de indexare constituie rata inflației la sfârșitul anului precedent, exprimată prin creșterea prețurilor de consum în luna decembrie a anului respectiv față de

aceeași lună a anului premergător. Coeficientul de indexare se stabilește de către Guvern. (3) Suplimentul de solidaritate reprezintă o componentă a pensiei care nu se indexează. Cuantumul acestuia variază anual în funcție de indexarea și majorarea pensiei calculate și de evoluția pensiei minime. Constată că Legea nu prevede dreptul autorităților de a reduce indexarea pensiilor cu 50%. Conform art. 9 Cod administrativ, (1) Prin petiție, în sensul prezentului cod, se înțelege orice cerere, sesizare sau propunere adresată unei autorități publice de către o persoană fizică sau juridică. (2) Prin cerere se solicită emiterea unui act administrativ individual sau efectuarea unei operațiuni administrative. (3) Prin sesizare se informează autoritatea publică cu privire la o problemă de interes personal sau public. (4) Prin propunere se urmărește realizarea de către autoritatea publică a unor acțiuni de interes public. Conform art. 69 Cod administrativ, (1) Procedura administrativă se inițiază la cerere sau din oficiu. Procedura administrativă inițiată din oficiu începe odată cu efectuarea primei acțiuni procedurale, iar cea inițiată la cerere se consideră inițiată din momentul depunerii cererii. (2) În cazul depunerii unei petiții, autoritatea publică este obligată să inițieze o procedură administrativă. (3) Inițierea unei proceduri administrative din oficiu rămîne la discreția autorității publice. în cazurile prevăzute de lege sau în baza unei decizii a autorității publice ierarhic superioare, inițierea procedurii administrative din oficiu este obligatorie. (4) Dacă dintr-o prevedere legală reiese că autoritatea publică poate acționa doar în baza unei petiții, atunci autoritatea publică nu poate iniția nicio procedură administrativă fără o astfel de petiție. Conform art. 72 Cod administrativ, (1) Prin petiție poate fi inițiată o procedură administrativă sau aceasta poate face parte dintr-o procedură administrativă deja inițiata. (2) Petiția poate fi: a) depusă în scris la autoritatea publică ori expediată prin poștă sau fax; b) transmisă în formă electronică; c) depusă verbal, fiind consemnată într-un proces-verbal. (3) Dacă se transmite în formă electronică, petiția trebuie să corespundă cerințelor legale stabilite pentru un document electronic. Conform art. 73 Cod administrativ, (1) Autoritatea publică este obligată să primească și să înregistreze imediat petiția sau alte documente depuse în cadrul procedurii administrative. Autoritatea publică nu are dreptul să refuze primirea petițiilor doar din motiv că nu se consideră competentă sau pentru că ar considera petiția ca fiind inadmisibilă sau neîntemeiată. (2) în cazul petițiilor sau al altor documente depuse la sediul autorității publice, subdiviziunea responsabilă de relațiile cu publicul eliberează dovada înregistrării lor. (3) Petițiile sau alte documente depuse în scris la o autoritate publică sau prin fax se consideră a fi depuse odată cu înregistrarea lor în cadrul autorității publice. (4) Petițiile sau alte documente trimise prin poștă se consideră depuse în termen dacă au fost predate recomandat la oficiul poștal înainte de expirarea termenului. (5) în cazul petițiilor sau al documentelor depuse în formă electronică, autoritatea publică este obligată să comunice în cel mult 2 zile, prin aceleași mijloace, numărul de înregistrare al petiției. în caz de litigiu, dovada depunerii petiției în formă electronică, respectiv a comunicării numărului de înregistrare, este mesajul salvat în dosarul „Trimise" al contului de poștă electronică. Pentru o gestionare în bune condiții a activității de soluționare a petițiilor prin mijloace electronice, autoritățile publice sînt obligate să ofere posibilitatea depunerii petițiilor on-line prin intermediul propriilor pagini web oficiale, iar

petiționarul să primească automat dovada de înregistrare. Decizia de a respinge cererea reclamantului este ilegală fiind adoptată în lipsa și fără informarea petiționarului, contrar prevederilor art. 67 Cod administrativ. Astfel i s-a încălcat dreptul la participarea persoanelor interesate la ședințele organelor colegiale. S-a încălcat procedura de difuzare a anunțului și invitarea specială la ședința publică. Petiționarul n-a fost informat în scris despre aceasta în decursul unui termen rezonabil despre inițierea în privința sa a procedurii administrative de către CNAS, contrar art. 70 Cod administrativ, care prevede informarea în scris a participanților. Prin refuzurile din 12.02.2025 și 20.02.2025 s-a încălcat dreptul reclamantului la pensie în volum deplin, incluzând indexarea anuală, garantat de art. 2 Legea nr. 156/14.10.98 privind sistemul public de pensii, dreptul la pensie îl are persoana care îndeplinește condițiile prevăzute de prezenta lege. Dreptul la pensie este imprescriptibil. Dreptul la pensie nu poate fi cedat, total sau parțial. Conform art. 162 Cod administrativ, procedura prealabilă urmărește scopul de a verifica legalitatea actelor administrative individuale. (2) Dacă autoritatea publică nu soluționează petiția în termenele prevăzute de prezentul cod, persoana afectată este în drept să depună cerere prealabilă. (3) Cererea prealabilă poate fi îndreptată spre: a) anularea în tot sau în parte a unui act administrativ individual ilegal sau nul; b) emiterea unui act administrativ individual.

Prin **referința** Casei Naționale de Asigurări Sociale s-a solicitat respingerea acțiunii ca neîntemeiată. *(f.d. 26-29)*

În ședința de judecată reprezentantul reclamantului, avocatul Croitor Alexei a susținut acțiunea în sensul formulat și a pledat pentru admiterea acesteia.

În ședința de judecată CNAS și MMPS, în ședința de judecată nu s-au prezentat, procedura de citare legală fiind respectată.

Aprecierea instanței de judecată.

Audiind poziția participanților prezenți la proces, analizând piesele dosarului prin prisma rigorilor art. 130 din Codul de procedură civilă prin coraportare la prevederile legale ce guvernează raportul juridic litigios, instanța de judecată ajunge la concluzia că acțiunea dedusă judecății este admisibilă, însă neîntemeiată și urmează a fi respinsă din următoarele considerente.

Conform **art. 22 din Codul administrativ**, autoritățile publice și instanțele de judecată competente cercetează starea de fapt din oficiu. Acestea stabilesc felul și volumul cercetărilor și nu sunt legate nici de expunerile participanților, nici de cererile lor de reclamare a probelor.

Faptele deja cunoscute autorităților publice sau instanțelor de judecată competente, faptele general notorii și faptele prezumate în virtutea prevederilor legale nu necesită a fi probate, până la proba contrarie.

În concordanță cu **art. 93 din Codul administrativ**, fiecare participant probează faptele pe care își întemeiază pretenția. Prin derogare de la prevederile alin. (1), fiecare participant probează faptele atribuite exclusiv sferei sale. Reglementări suplimentare sau derogatorii sunt admisibile doar în baza prevederilor legale.

Conform **art. 189 alin. (1) și (2) din Codul administrativ**, orice persoană care revendică încălcarea unui drept al său prin activitatea administrativă a unei autorități publice poate înainta o acțiune în contencios administrativ. O acțiune în contencios administrativ poate fi înaintată și atunci când autoritatea publică nu a soluționat în termen legal o cerere.

În acord cu **art. 194 alin. (1) din Codul administrativ**, în procedura în prima instanță, în procedura de apel și în procedura de examinare a recursurilor împotriva încheierilor judecătorești se soluționează din oficiu probleme de fapt și de drept.

În conformitate cu **art. 195 din Codul administrativ**, procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepția art. 169-171.

Conform **art. 219 din Codul administrativ**, instanța de judecată este obligată să cerceteze starea de fapt din oficiu în baza tuturor probelor legal admisibile, nefiind legată nici de declarațiile făcute, nici de cererile de solicitare a probelor înaintate de participanți.

Instanța de judecată depune eforturi pentru înlăturarea greșelilor de formă, explicarea cererilor neclare, depunerea corectă a cererilor, completarea datelor incomplete și pentru depunerea tuturor declarațiilor necesare constatării și aprecierii stării de fapt. Instanța de judecată indică asupra aspectelor de fapt și de drept ale litigiului care nu au fost discutate de participanții la proces.

Instanța de judecată nu are dreptul să depășească limitele pretențiilor din acțiune, însă, totodată, nu este legată de textul cererilor formulate de participanții la proces.

Instanța de judecată poate avea o discuție juridică cu participanții la proces sau poate da în scris indicații cu privire la situația de drept a cauzei examinate.

În conformitate cu **art. 225 din Codul administrativ**, instanța de judecată nu este competentă să se pronunțe asupra oportunității unui act administrativ. Verificarea exercitării de către autoritatea publică a dreptului discreționar se limitează la faptul dacă autoritatea publică:

a) și-a exercitat dreptul discreționar;

b) a luat în considerare toate faptele relevante;

c) a respectat limitele legale ale dreptului discreționar;

d) și-a exercitat dreptul discreționar conform scopului acordat prin lege.

Conform **art. 118 alin. (3) din Codul de procedură civilă**, circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a cauzei sunt determinate definitiv de instanța judecătorească pornind de la pretențiile și obiecțiile părților și ale altor participanți la proces, precum și de la normele de drept material și procedural ce urmează a fi aplicate.

Conform **art. 121 din Codul de procedură civilă**, instanța judecătorească reține spre examinare și cercetare numai probele pertinente care confirmă, combat ori pun la îndoială concluziile referitoare la existența sau inexistența de circumstanțe, importante pentru soluționarea justă a cazului, iar **art. 122 din Codul de procedură civilă** prevede că, circumstanțele care, conform legii, trebuie confirmate prin anumite mijloace de probațiune nu pot fi dovedite cu nici un fel de alte mijloace probante. Admisibilitatea probelor se determină în conformitate cu legea în vigoare la momentul eliberării lor.

Admisibilitatea acțiunii de contencios administrativ.

1. Revendicările părții reclamante se circumscriu acțiunii în obligare, în virtutea art. 206 alin. (1) lit. b) din Codul administrativ, susceptibilă examinării în procedura contenciosului administrativ în acord cu art. 189 alin. (1), 224 alin. (1) lit. b) din Codul administrativ. Or, partea reclamantă pretinde emiterea actului administrativ individual ce vizează indexarea pensiei de dizabilitate și recalcularea pensiei.

2. Competența jurisdicțională materială și teritorială aparține Judecătoriei Chișinău (sediul Râșcani).

3. Drept subiectiv vătămat revendicat de partea reclamantă – dreptul la pensie.

4. Partea reclamantă a formulat cererea prealabilă, ca reacție a fost emisă decizia CNAS nr. S-104/25 din 12 februarie 2025.

5. Corelând data comunicării deciziei pe marginea cererii prealabile cu momentul înaintării acțiunii în judecată, se atestă întrunirea termenului legal de valorificare a acțiunii.

6. Nu există o hotărâre judecătorească definitivă cu privire la un litigiu între aceleași părți, cu același obiect și pe aceleași temeiuri de drept; nu există o încheiere judecătorească prin care s-a dispus încetarea procesului în legătură cu faptul că reclamantul a renunțat la acțiune sau și-a retras acțiunea într-un litigiu între aceleași părți, cu același obiect și pe aceleași temeiuri de drept sau că între parți s-a încheiat o tranzacție de împăcare; la aceeași sau la altă instanță de judecată nu se examinează o acțiune între aceleași părți, cu același obiect și pe aceleași temeiuri de drept. La fel, acțiunea de contencios administrativ corespunde cerințelor prevăzute la art. 211 alin. (1) și (2) și art. 212 alin. (1) și a fost depusă de o persoană împuternicită.

În această ordine de idei, instanța de judecată constată cu certitudine că partea reclamantă a respectat rigorile de admisibilitate a prezentei acțiuni prevăzute la art. 207 din Codul administrativ.

Raționamentele instanței de judecată.

Instanța de judecată este obligată să reflecte în hotărâre motivele concluziilor sale privind admiterea unor probe, precum și argumentarea preferinței unor probe față de altele. Din interpretarea art. 6 din Convenția europeană a Drepturilor Omului, pronunțarea de către instanțele judecătorești a unor hotărâri motivate constituie una dintre garanțiile dreptului fundamental la un proces echitabil și acesta presupune obligațiunea instanței judecătorești de a se expune în hotărârile contestate asupra tuturor cerințelor acțiunii, precum și argumentelor invocate de către părți întru, respectiv, admiterea sau respingerea acestora (cauza *Albină c/România, Hotărâre din 28 aprilie 2005, § 33*).

Articolul 6 § 1 din Convenția Europeană pentru Drepturile Omului, obligă instanțele să-și motiveze deciziile, acesta nu poate fi interpretat ca impunând instanțelor să ofere un răspuns detaliat la fiecare argument (a se vedea *Van de Hurk c. Olandei, 19 aprilie 1994, §§ 59 și 61, Seria A nr. 288, și Burg c. Franței (dec.), nr. 34763/02, CEDO 2003-II*). Întinderea obligației de a-și motiva deciziile poate varia în conformitate cu natura deciziei și trebuie determinată în

lumina circumstanțelor cauzei (a se vedea *Ruiz Torija c. Spaniei și Hiro Balani c. Spaniei, 9 decembrie 1994, Series A nr. 303-A și 303-B, § 29 și, respectiv, § 27; și Helle c. Finlandei, 19 decembrie 1997, § 55, Rapoarte privind hotărârile și deciziile 1997-VIII*).

De altfel, instanța de judecată nu poate exclude un argument sau o circumstanță pretinsă de o parte care în opinia sa este determinantă și confirmă poziția sa, fără a o aprecia prin prisma temeiniciei, pertinenței litigiului în raport cu situația de fapt. Or, respectarea principiului egalității în fața legii și a justiției, precum și dreptul părților de a fi auzite, reprezintă un aspect inerent respectării dreptului la un proces echitabil, garantat de art.6 § 1 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale.

În plus, principiul *jura novit curia*, aplicabil la judecarea litigiilor enunță că judecătorul trebuie să aplice acel text de lege care corespunde situației de fapt calificate juridic de către parte, în măsura în care situația de fapt respectivă este confirmată de probele administrate în cauză.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului reiterează că efectul articolului 6 § 1 din Convenție este, *inter alia*, de a plasa un ”tribunal” sub o obligație de a efectua o examinare adecvată a declarațiilor, argumentelor și probelor, fără a prejudicia evaluarea acestora sau a faptului dacă ele sunt relevante pentru decizia sa.

Totodată instanța învederează jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, care statuează că întinderea motivării depinde de diversitatea mijloacelor pe care o parte le poate ridica în instanță, precum și de prevederile legale, de obiceiuri, de principiile doctrinale și de practicile diferite privind prezentarea și redactarea sentințelor și hotărârilor în diferite state (*Boldea împotriva României din 15 februarie 2007, paragraful 29; Van den Hurk împotriva Olandei din 19 aprilie 1994, paragraful 61*).

Pentru a răspunde cerințelor procesului echitabil, motivarea ar trebui să evidențieze că judecătorul a examinat cu adevărat chestiunile esențiale ce i-au fost prezentate (*Boldea împotriva României din 15 februarie 2007, paragraful 29; Helle împotriva Finlandei din 19 februarie 1997, paragraful 60*). Or, conform regulilor unui proces echitabil, pornind de la aprecierea rolului determinant al concluziilor sale, instanța are obligația să examineze efectiv problemele esențiale care îi sunt identificate spre apreciere și să nu să se limiteze doar la însușirea motivelor și concluziilor date de participanții procesului.

Comisia Europeană în anul 2006 prin Compendiul de «cele mai bune practici» privind managementul timpului în cazul procedurilor judiciare (Strasbourg, 8 decembrie 2006, CEPEJ(2006)13) [6], a stabilit că, „Judecătorii joacă rolul unui “terţ imparțial” în procesul de soluționare a unui conflict.

Noțiunea de ,,act administrativ” este definită atât în legislația autohtonă, cât și în Rezoluția (77) Cu privire la protecția individului față de actele autorităților administrative, adoptată de Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei la 28 septembrie 1997. În accepțiunea reglementărilor enunțate, actul administrativ este o manifestare juridică unilaterală de voință, cu caracter normativ sau individual, din partea unei autorități publice în vederea organizării executării sau executării în concret a legii, actul administrativ desemnează orice măsuri

individuale sau decizii luate în cadrul exercitării autorității publice, susceptibile de a afecta direct drepturile, libertățile sau interesele persoanelor fizice sau juridice și care nu este un act îndeplinit în cadrul exercitării unei funcții judiciare.

Controlul judiciar exercitat asupra administrației publice dispune de câteva trăsături distincte: este exercitat de către instanța judecătorească care este independentă sub aspect organizațional și funcțional față de subiectul controlat; prin intermediul controlului se exercită funcția instanței de judecată (justiției) în calitatea sa de putere independentă din sistemul frânelor și contrabalanţelor, care constituie o garanție a legalității și a contracarării abuzurilor de putere din partea autorităților executive; se realizează în cadrul procesului judiciar reglementat de normele juridice procesuale; un cerc de subiecți speciali ai acestor raporturi juridice; existența unui litigiu de drept public în calitate de temei al activității de control judiciar; controlul judiciar urmărește realizarea a două scopuri: pe de o parte, asigurarea protecției drepturilor și intereselor legale ale persoanelor fizice și juridice, adică a interesului particular, pe de altă parte, neadmiterea excesului de putere din partea executivului, adică a interesului public; activitatea instanțelor de control asupra autorităților administrației publice este limitată de următoarele condiții: temei al exercitării acestuia servește doar depunerea unei cereri din partea persoanelor interesate, adică controlul judiciar este mijlocit sau pasiv; obiect al activității de control îl constituie doar respectarea de către subiect a cerințelor legalității, dar nu și ale oportunității; dispunerea de către instanțe de un set destul de îngust de mijloace și metode de exercitare a controlului, care, de asemenea, sunt limitate de lege; lipsa posibilităților de executare de sine stătătoare coercitivă a deciziilor judiciare.

Instanța relevă că la 01 aprilie 2023, în conformitate cu Hotărârea Guvernului nr. 148/2023 cu privire la indexarea prestațiilor sociale, pensia reclamantului a fost indexată cu 15%. Totodată, decizia de indexare nu a fost contestată de către reclamant.

Conform art. 13 din Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2023 nr. 357/2022, prin derogare de la art. 13 din Legea nr. 156/1998 privind sistemul public de pensii, în cazul indexării pensiilor din aprilie 2023, coeficientul de indexare nu va depăși creșterea procentuală a veniturilor proprii ale bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anul 2022 față de anul 2021 și se va aplica doar acelei părți din pensie care nu depășește salariul mediu lunar pe economie prognozat pentru anul 2023. Mărimea coeficientului de indexare va fi aprobată de Guvern. În conformitate cu pct. 1 din Hotărârea Guvernului nr. 148/2023 cu privire la indexarea prestațiilor sociale, având în vedere creșterea procentuală a veniturilor proprii ale bugetului asigurărilor sociale de stat în anul 2022 față de anul 2021, coeficientul indexării de la 01 aprilie 2023 constituie 15%.

În lumina cadrului normativ pre citat, rezidă că dezideratele părții reclamante de indexare a pensiei acestuia de la 01 aprilie 2023, cu 30,2% nu pot f admise. Or, în condițiile în care prin Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2023 nr. 357/2022, legislatorul a reglementat fără echivoc procedeul de indexare a prestațiilor sociale de stat pentru anul 2023, iar Guvernul a adoptat Hotărârea Guvernului nr. 148/2023 prin care a determinat coeficientul de indexare ca fiind de 15%, aceste acte normative urmează a fi aplicabile pentru fiecare subiect beneficiar de

prestații sociale care cad sub incidența indexării. Temeiuri de derogare de la prevederile actelor normative citate, nefiind prevăzute.

Sunt elocvente constatările din Hotărârea Curții Constituționale nr. 27 din 20 decembrie 2011 privind controlul constituționalității unor legi de modificare a condițiilor de asigurare cu pensii și alte plăți sociale pentru unele categorii de salariați. Curtea a reținut că un atribut al statului de drept constituie caracterul său social, cunoscut în doctrină sub denumirea de stat providențial (Welfare State) art. 1 din Constituție, printre caracterele de bază ale statului Republica Moldova, nu consacră expres caracterul său social, însă el decurge din art. 126, care stipulează bazele economiei: ”Economia Republicii Moldova este economie de piață, de orientare socială”. Caracterul social al statului presupune instituirea unui sistem politic, care ar permite adoptarea unor măsuri adecvate pentru redistribuirea bunurilor conform principiilor echității sociale, astfel încât toți membrii societății să posede un minim garantat de asigurare socială conform art. 47 din Constituție. Curtea reiterează concluzia expusă în Avizul nr. 1 din 17 martie 1997 asupra proiectului de lege privind modificarea unor articole din Constituția RM despre obligația constituțională a statului de a lua măsuri adecvate pentru asigurarea necesităților vitale ale cetățenilor săi, inclusiv în situații excepționale. Curtea apreciază că volumul asistenței sociale acordate de stat pentru satisfacerea nevoilor sociale ale persoanei, ce decurg din dreptul concret, este dependent atât de resursele economice și financiare a statului, cât și de contribuțiile persoanei la fondul de asigurări sociale. Or, este evidentă și justificată diferența garanțiilor sociale ce există între statele cu diferite niveluri de dezvoltare economică. Cele enunțate, permit Curții Constituționale să constate că Legea Supremă nu garantează persoanelor un nivel concret de asigurare socială. Volumul de asigurare socială a persoanei peste minimul necesar, din care fac parte pensiile acordate în condiții speciale, poate fi modificat cu titlu de excepție în funcție de mijloacele bugetului asigurărilor sociale de stat și ale bugetului de stat. În susținerea constatărilor expuse în §§44-45 și 48 ale prezentei hotărâri. Curtea citează prevederile art. 2 alin. 1 al Pactului internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale, prin care Republica Moldova s-a angajat să acționeze ”atât prin propriul său efort, cât și prin asistență și cooperare internațională, folosind la maximum resursele sale disponibile pentru ca exercitarea deplină a drepturilor recunoscute de Pact să fie asigurată progresiv prin toate mijloacele adecvate, inclusiv prin adoptarea de măsuri legislative”. Curtea relevă că prevederea relatată a tratatului obligă statul să depună toate eforturile pentru exercitarea drepturilor sociale garantate de Pact. Aceste eforturi, însă, urmează a fi raportate la posibilitățile economice și financiare ale statului. Art. 47 al Constituției reglementează condițiile generale ale traiului decent asigurate de stat, printre care serviciile sociale necesare, precum este pensia, inclusiv cea pentru limită de vârstă, care constituie obiectul sesizărilor examinate. În acest sens, Curtea reține că art. 47 al Constituției garantează un minim de asigurare socială acordat tuturor persoanelor, realizarea cărora permite menținerea unui echilibru social între păturile sociale ale populației. Avantajele sociale, acordate de stat unor categorii de persoane cu care statul are raporturi speciale de muncă, nu constituie obiectul normei în cauză, impunându-se mai mult în sfera obligațiilor suplimentare asumate de stat. Curtea reține că statul dispune de o marjă largă de apreciere în domeniul drepturilor sociale,

iar drepturile prevăzute de art. 47 din Constituție nu garantează cuantumul exact al acestora, inclusiv al pensiei.

Prin decizia Curții Constituționale nr. 140 din 26 octombrie 2023, sesizarea nr. 13a din 23 ianuarie 2023 privind controlul constituționalității art. 13 din Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2023 nr. 357 din 22 decembrie 2022 și art. 13 din Legea privind sistemul public de pensii nr. 156 din 14 octombrie 1998, cât și sesizarea nr. 15a din 26 ianuarie 2023 privind controlul constituționalității art. 13 din Legea bugetului asigurărilor sociale de sta pe anul 2023 nr. 357 din 22 decembrie 2022, au fost declarate ca fiind inadmisibile. În decizia nr. 140 din 26 octombrie 2023, Curtea Constituțională a notat următoarele. În prezenta cauză, Curtea notează că articolul 13 din Legea privind sistemul public de pensii prevede indexarea anuală a pensiilor la 1 aprilie, iar coeficientul de indexare constituie rata inflației la sfârșitul anului precedent, exprimată prin creșterea prețurilor de consum în luna decembrie a anului respectiv față de aceeași lună a anului premergător. Prin urmare, Curtea notează că aceste prevederi care reglementează mecanismul de indexare a pensiei urmăresc să asigure majorarea valorii pensiei în funcție de dinamica prețurilor la produsele și serviciile de bază. indexarea pensiei îi oferă proiecție față de riscul devalorizării în timp a banilor și față de fluctuațiile economice care ar putea să influențeze nivelul său de trai după pensionare. Prin urmare, indexarea pensiei în baza Legii privind sistemul public de pensii urmărește să modifice valoarea pensiei în funcție de realitățile economice (a se vedea, mutatis mutandis, DCC nr. 147 din 15 noiembrie 2022, § 38). La 22 decembrie 2022, Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2023, prin care a prevăzut o excepție de la articolul 13 din Legea privind sistemul public de pensii referitor la indexarea pensiilor din aprilie 2023. Astfel, legislatorul a stabilit, cu titlu de excepție, că coeficientul de indexare nu va depăși creșterea procentuală a veniturilor proprii ale bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anul 2022față de anul 2021 și se va aplica doar acelei părți din pensie care nu depășește salariul mediu lunar pe economie prognozat pentru anul 2023. Potrivit dezbaterilor din Parlamentul Republicii Moldova care au avut loc pe marginea indexării pensiilor din aprilie 2023, precum și Avizului aprobat de Guvernul Republicii Moldova prin Hotărârea nr. 928 din 21 decembrie 2022, motivul indexării parțiale a pensiei din aprilie 2023 rezultă din sustenabilitatea precară a sistemului de pensii pe termen mediu, unde creșterea cheltuielilor bugetului asigurărilor sociale de stat are loc cu ritmuri de două ori mai mari decât creșterea veniturilor proprii. Curtea notează că Parlamentul și Guvernul Republicii Moldova se bucură de o marjă discreționară cu privire la adoptarea unor decizii de natură politică și socială în domeniul protecției sociale. Așadar, datorită cunoașterii directe a societății și nevoilor acesteia, legislatorul și executivul sunt în principiu mai bine plasate decât Curtea Constituțională pentru a aprecia necesitatea adoptării unor astfel de măsuri tipice perioadelor de austeritate. În acest sens, Curtea Europeană a subliniat că, având în vedere că factorii de decizie naționali ar trebui să beneficieze de o marjă largă de apreciere în chestiuni de politică socială și economică generală (inclusiv în domeniul pensiilor), interesele justiției sociale și bunăstării economice îi pot determina în mod legitim să ajusteze, să plafoneze sau chiar să reducă cuantumul pensiilor aflate în plată (Zegarac și alții v. Serbia, 17 ianuarie 2023, §

95). Orice ingerință a unei autorități publice în folosirea nestingherită a bunurilor poate fi Justificată numai dacă servește unui interes public (sau general) legitim.. Dată fiind situația economică a Republicii Moldova, care a afectat inclusiv sistemul de pensii, precum și necesitatea imperioasă a statului de a limita cheltuielile bugetare, Curtea constată că ingerința adusă prin norma în discuție urmărește interesul public general de a menține sustenabilitatea financiară a sistemului de pensii din Republica Moldova. În concluzie, Curtea subliniază că norma în discuție nu prejudiciază esența dreptului la pensie al titularului, ci stabilește doar o reducere rezonabilă a coeficientului de indexare pentru anul 2023, în contextul deficitului financiar înregistrat. Cu privire la existența unei ingerințe în art. 47 din Constituție, Curtea menționează că prevederile contestate nu privează beneficiarii de pensie, ci stabilesc o excepție cu privire la mărimea indexării acesteia pentru anul curent. Constituția nu impune indexarea pensiei într-un anumit cuantum. Așadar, Curtea nu constată nicio ingerință în art. 47 din Constituție în prezenta cauză. Prin urmare, în baza celor menționate supra, Curtea constată că sesizările sunt inadmisibile și nu pot fi acceptate pentru examinare în fond.

La data de 28 martie 2024 prin decizia Curții Constituționale nr. 24, a fost examinată sesizarea nr. 246g/2023 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din art. 13 alin. (1) din Legea nr. 357 din 22 decembrie 2022 și a unor prevederi din art. 6 din Hotărârea Guvernului nr. 148 din 22 martie 2023, care au fost declarate ca fiind inadmisibile. În decizia nr. 24 din 28 martie 2024, Curtea Constituțională a notat următoarele. Curtea observă că obiectul excepției de neconstituționalitate îl reprezintă prima teză din articolul 13 alin. (l) din Legea nr. 357 din 22 decembrie 2022 și textul ”coeficientul de indexare se va aplica doar acelei părți din pensie care nu depășește salariul mediu lunar pe economie prognozat pentru anul 2023” din articolul 6 din Hotărârea Guvernului nr. 148 din 22 martie 2023. Curtea admite că textul contestat ar putea fi aplicat la soluționarea cauzei, deoarece, așa cum rezultă din încheierea instanței, este pendinte o cauză cu referire la indexarea pensiei. Curtea constată că articolul 13 din Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2023 nr. 357 din 22 decembrie 2022 a mai făcut anterior obiectul controlului constituționalității (DCC nr. 140 din 26 octombrie 2023). Totuși, în jurisprudența sa, Curtea a menționat că verificarea anterioară a constituționalității normelor atacate nu constituie un impediment pentru a solicita controlul de constituționalitate al acelorași prevederi din perspectiva altor critici de neconstituționalitate. Așadar, Curtea va verifica dacă sesizarea conține argumente noi sau dacă există circumstanțe de ordin general care să justifice o altă soluție privind admisibilitatea. Curtea reține că o altă condiție obligatorie pentru ca excepția de neconstituționalitate să poată fi examinată în fond este incidența unui drept fundamental. Curtea trebuie să analizeze, prin prisma argumentelor autorului sesizării, dacă prevederile contestate reprezintă o ingerință într-un drept fundamental (a se vedea HCC nr. 16 din 20 mai 202l, § 31). Curtea reține că autorul sesizării a invocat articolele 1 alin. (3) (statul de drept), 7 (Constituția, Lege Supremă), 16 (egalitatea), 46 (dreptul la proprietate privată și protecția acesteia), 47 (dreptul la asistență și protecție socială) și 54 (restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți) din Constituție. Referitor la articolele 1 alin. (3), 7, 16 și 54 din Constituție invocate de autorul sesizării, Curtea precizează că acestea nu au o aplicabilitate

de sine stătătoare. Pentru a fi aplicabile, autorul sesizării trebuie să demonstreze, în mod argumentat, existența unor ingerințe în drepturile garantate de Constituție (HCC nr. 4 din 3 martie 2022, § 28; HCC nr. 8 din 5 aprilie 2022, § 26; DCC nr. 87 din 5 iulie 2022, § 21; DCC nr. 173 din 13 decembrie 2022, § 18). În jurisprudența sa, Curtea a reținut că elaborarea politicii economice și sociale a statului și realizarea ei reprezintă în primul rând prerogativa puterii legislative. Legislatorul poate opta pentru diverse soluții în vederea realizării scopurilor propuse, inclusiv în vederea elaborării și concretizării conținutului drepturilor sociale și economice (a se vedea HCC nr. 25 din 27 ’iulie 2017, § 50; DCC nr. 140 din 26 octombrie 2023, § 23). De asemenea, Curtea a precizat că un drept social poate fi protejat pe baza articolului 46 din Constituție și, respectiv, a articolului 1 din Protocolul nr. DECIZIE DE INADMISIBILITATE A SESIZĂRII NR. 246G/2023 6 1 la Convenția Europeană doar în cazul în care dreptul social respectiv este dobândit și are o valoare economică (HCC nr. 11 din 26 mai 2022, § 42). Un drept la pensie dobândit presupune o pensie care trebuie plătită care are o valoare economică și care constituie, astfel, un bun (a se vedea HCC nr. 25 din 27 iulie 2017, § 74; DCC nr. 140 din 26 octombrie 2023, § 24). Totodată, dreptul de proprietate nu include, ca atare, un drept la o pensie de o anumită sumă. Reducerea sau întreruperea unei pensii poate constitui, totuși, o ingerință în folosirea nestingherită a bunurilor care trebuie justificată. Ingerința trebuie să fie proporțională în mod rezonabil cu scopul pe care îl urmărește (Nagy v. Ungaria, 13 decembrie 2016 §§ 84, 115). Cu alte cuvinte, trebuie să se găsească un „echilibru corect” între exigențele interesului general al comunității și exigențele protecției drepturilor fundamentale ale individului. Echilibrul necesar va lipsi dacă persoana sau persoanele în cauză trebuie să suporte o sarcină individuală excesivă (Skenderi și alții v. Serbia (dec.), 4 iulie 2017, § 96).

În cauza Aielli și alții v. Italia, referitoare la reducerea nivelului de indexare a pensiilor din cauza inflației, Curtea Europeană a reținut că scopul legislatorului italian a fost, între altele, respectarea echilibrului bugetar și a obiectivelor de control al cheltuielilor publice, precum și protejarea nivelului minim al prestațiilor sociale în vederea garantării viabilității sistemului de asigurări sociale pentru generațiile viitoare. Curtea a reiterat că indexarea pensiei îi oferă persoanei protecție față de riscul devalorizării în timp a banilor și față de fluctuațiile economice care ar putea să influențeze nivelul său de trai după pensionare. Prin urmare, indexarea pensiei în baza Legii privind sistemul public de pensii urmărește să modifice valoarea pensiei în funcție de realitățile economice (DCC nr. 140 din 26 octombrie 2023, §§ 27-28). În prezenta cauză, Curtea constată că indexarea pe baza prevederii contestate nu are natura de a expune autorul sesizării unor dificultăți de subzistență incompatibile cu art. 46 din Constituție în lumina articolului 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție. Așadar, Curtea reține că ingerința în discuție nu i-a impus autorului sesizării o sarcină excesivă. Prin urmare, Curtea subliniază că art. 46 din Constituție nu este incident în prezenta cauză. Cu privire la incidența art. 47 din Constituție, Curtea menționează că prevederile contestate nu privează beneficiarii de pensie, ci stabilesc o excepție cu privire la mărimea indexării acesteia pentru anul curent. Constituția nu impune indexarea pensiei într-un anumit cuantum. Prin urmare, Curtea nu constată nicio ingerință în art. 47 din Constituție în prezenta cauză. Astfel, Curtea constată că sesizarea privind excepția de

neconstituționalitate în discuție este una repetată și, de vreme ce nu au intervenit elemente noi care să provoace reconsiderarea jurisprudenței Curții, atât soluția, cât și considerentele menționate în DCC nr. 140 din 26 octombrie 2023 rămân valabile și în prezenta cauză.

În această ordine de idei, instanța conchide că pretențiile reclamantului sunt neîntemeiate și urmează a fi respinse.

În conformitate cu prevederile art. 224-225 din Codul administrativ al Republicii Moldova, instanța de judecată,

h o t ă r ă ș t e:

Se respinge ca neîntemeiată acțiunea de contencios administrativ înaintată de Saranciuc Victor împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale și Ministerului Muncii și Protecției Sociale cu privire la obligarea indexării și recalculării pensiei de dizabilitate.

Hotărârea susceptibilă de atac cu apel la Curtea de Apel Centru, în termen de 30 zile de la pronunțarea dispozitivului hotărârii judecătorești, prin intermediul instanței emitente.

Președintele ședinței
Judecătorul **Gandrabur Marcel**